

20 години БАДДПО
Еволюция на пенсионните модели
17 окт. 2017 г.

ПОВИШАВАНЕ НА ПЕНСИОННИТЕ ДОХОДИ: ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ВЪЗМОЖНИ РЕШЕНИЯ

Стефани Пайе
експерт „Анализи на системите за частно пенсионно осигуряване“
отдел “Финансови въпроси”, ОИСП

План на презентацията

- Предизвикателства пред пенсионните системи
- Какво следва? - нарастващо значение на капиталопокривните системи с дефинирани вноски
- Възможни решения за подобряване на пенсионноосигурителния модел с ДВ:
 - Пътна карта на ОИСП за адекватен модел за пенсионно осигуряване с ДВ
 - Възможни подходи за България

2

Предизвикателства пред пенсионните системи

- Пенсионните системи (разходопокривни с ДП, капиталопокривни с ДП или ДВ, със задължителен или доброволен характер) са изправени пред множество предизвикателства
 - Застаряване на населението
 - Икономическа среда, характеризираща се с ниски лихвени проценти, доходност и растеж

3

Застаряване на населението

- Разлика между бума на раждаемостта (временно явление) и повишаване на средната продължителност на живота (постоянно явление?)
 - Поколението от бума на раждаемостта: разходите вече са налице
 - Продължителност на живота: неясно доколко ще расте в бъдеще (риск от преживяване)
- Повишен коефициент на зависимост
 - Силен фискален натиск върху разходопокривните системи с ДП: проблеми с устойчивостта
- Броят години в пенсия се увеличава (спрямо годините в осигурителен стаж)
 - Проблеми с платежеспособността за пенсионните системи с ДП
 - Проблеми с адекватността при системите с ДВ

4

Икономическа среда: ниски лихви, доходност и растеж

- Нисък вътрешен коефициент на възвращаемост при разходопокривните схеми (нарастване на заплатите), което води до повишаване (натрупване) на проблеми, свързани с финансовата стабилност
- Ниската доходност буди притеснения относно адекватния размер на пенсионния доход, особено при ДВ
- Капиталопокривните схеми с ДП и застрахователните компании, които предоставят обещания за дефиниран доход (напр. аниютети), също могат да изпаднат в затруднение, поради вероятността дългосрочно поетите ангажименти да не могат лесно да се коригират или активите за гарантирането им да се обезценят
- Загуба на доверие в частните пенсионни фондове, съмнение дали системите за обществено осигуряване ще покрият поетите си ангажименти

5

Какво следва?

- Промяна в пенсионноосигурителната среда: по-диверсифицирана и балансирана
 - Реформи на обществените разходопокривни системи => ограничаване на ролята им за финансиране на пенсионния доход
 - Разширяване на ролята на капиталопокривните пенсионни схеми
- Преход от схеми с ДП към ДВ

6

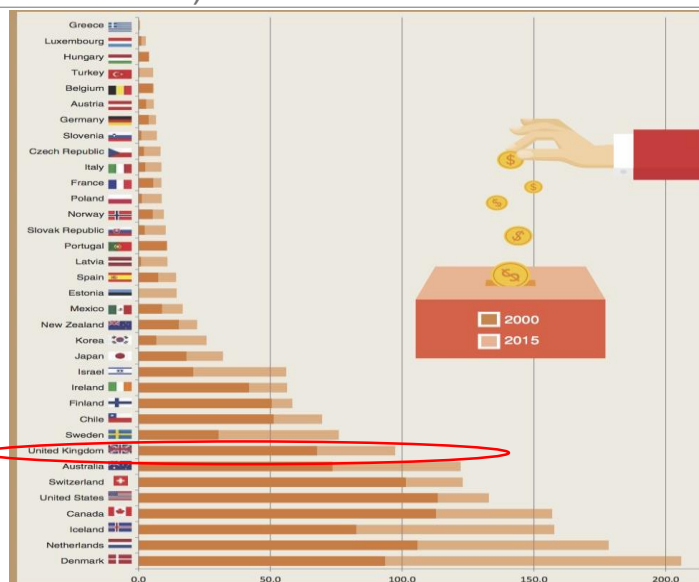
Промяна в пенсионноосигурителната среда: по-диверсифицирана и балансирана

- Разширяване ролята на капиталопокривните системи
- Спазване на дългосрочните препоръки на ОИСР за нови политики:
 - Диверсификация на източниците за финансиране на пенсионния доход
 - Стимул за въвеждане на капиталопокривни системи в допълнение към разходопокривните

7

Нарастващо значение на капиталопокривните пенсионни схеми (управлявани активи като% от БВП)

В 13 държави - над 50% от БВП; 10 държави през 2000 г.

В 7 държави - над 100% от БВП; през 2000 г. - в 4 държави

8

Преход от ДП към ДВ (1/2)

- Ръстът при фондовете на капиталов принцип се дължи основно на тези с ДВ
- Предимства: пряка и ясна връзка между вноските, натрупаните активи и пенсионните плащания

9

Преход от ДП към ДВ (2/2)

- Недостатъци:
 - Несигурен размер на пенсионния доход
 - Товарът се прехвърля върху осигурените лица
- Повечето рискове, свързани със спестяването за пенсия (напр. инвестиции и преживяване), се прехвърлят върху осигурените лица
- Осигурените взимат решения колко и за какъв период да спестяват, как да се инвестират средствата им и да се разпределят натрупаните активи за финансиране на пенсионния им доход
- Осигурените лица може да не притежават достатъчно познания за взимането на подобни решения
 - Ниска финансова култура
 - Лични съображения: мисъл за настоящето, страх от загуба, отлагане, инерция, прилагане на прости евристични методи, прекалена увереност, прекомерна екстраполация, рамка

10

Пътна карта на ОИСП за адекватен модел на осигуряване с ДВ

- 10 препоръки
 - Участие
 - Вноски
 - Разходи за управление на частни пенсионни фондове
 - Инвестиционни стратегии и стандартизирани портфейли
 - Структуриране на периода на изплащане на пенсиите
 - Предоставяне на информация на осигурените лица

11

Осигурителен стаж, вноски и разходи: Препоръки 1-4

1. Гаранции за последователност (външна и вътрешна) на модела пенсионните фондове с ДВ
 - Следва да се вземе предвид цялостната пенсионна система
 - Вътрешна последователност между етапа на натрупване и на изплащане на пенсиите
 - Контрол на всички рискове, засягащи пенсионните спестявания (пазар на труда, макроикономически, финансови и демографски условия)
2. Осигуряване на широко покритие, адекватен размер на вноските и дълъг период на осигуряване
3. Адекватни стимули, особено за доброволно осигуряване
4. Популяризиране на схеми за пенсионно спестяване с ниски разходи

12

Осигурителен стаж, вноски и разходи: възможни решения за България

- Устойчиви правила (липса на конкуренция между I и II стълб, автоматично повишаване на вноските)
- Финансови стимули за доброволните пенсионни фондове (ДПФ) и работодателските ДПФ: данъчен режим “освободен-освободен-освободен”
 - Не прекалено щедри в сравнение с международните практики
 - Доходът е неутрален, т.к. ДОД не е прогресивен
- Повишаване на финансовата култура и финансови консултации
- Изисквания за оповестяване на информация и такси
 - Такси, обвързани с резултата за ДПФ и работодателски ДПФ (10% от доходността): не е най-добрият модел

13

Инвестиционни стратегии: препоръки 5-6

5. Въвеждане на подходящи стандартизирани инвестиционни портфейли, но осигуряване и на възможност за избор на портфейли с различен рисков профил и инвестиционен хоризонт
6. Прилагане на стратегии, свързани с жизнения цикъл, при определяне на стандартизираните портфейли с цел защита на лицата в предпенсионна възраст от негативни събития

14

Инвестиционни стратегии: възможни решения за България

- Целта на фондовете с ДВ е да се осигури на лицата възможност за избор
- Някои хора нямат познанията или желание да избират измежду различни инвестиционни портфейли
- Стандартизирани инвестиционни портфейли: намаляване на риска от крайно негативни събития, особено в предпенсионна възраст
- Подходящи стандартни портфейли: баланс между възможния пенсионен доход и съпътстващите рискове
- Стратегия според жизнения цикъл: ограничава се риска от стопяване на средствата, лесно разбираема; не е панацея; постепенна промяна (в зависимост от структурата на етапа на изплащане), организирана около фонда (колективни схеми с инвестиции според жизнения цикъл - TDF), мултифондове (Чили), или смесен тип (Швеция, Хонконг)

15

Етап на изплащане и изисквания към информацията: препоръки 7-10

7. Препоръчва се въвеждането на анюитети с цел защита срещу риска от преживяване
8. Стимулиране предлагането на анюитети, иновативни продукти и конкуренция на база разходи на пазара за анюитетни продукти
9. Разработване на инструменти за хеджиране на риска с цел по-лесно преодоляване на риска от преживяване
10. Поддържане на ефективна комуникация и повишаване на финансовата култура

16

Изплащане на пенсии: възможни решения за България (1/2)

- Основна цел: осигуряване на доход след пенсиониране, който защитава лицата от риска да “надживеят” наличните им средства (риск от преживяване)
- Съгласуваност с етапа на натрупване
- Пожизнените анюитети осигуряват защита срещу риска от преживяване, но са ниско ликвидни, негъвкави и не са харесвани от лицата
- Срочните пенсии осигуряват гъвкавост и ликвидност, но не защитават срещу риска от преживяване
- ОИСП препоръчва комбинация от срочни пенсии и отложени пожизнени анюитети (напр. след 85-год. възраст). Така се осигурява баланс между гъвкавостта, ликвидността и защитата от преживяване. Поне като стандартна възможност.

17

Изплащане на пенсии: възможности за България (2/2)

- Стимулиране въвеждането на анюитети, промяна на рамката: не инвестиционни, а застрахователни продукти
- Различни анюитетни продукти с гаранции
- Фондовете се нуждаят от финансови инструменти за хеджиране на риска
- Изискване за таблици за смъртност, вкл. с допускания за по-голяма продължителност на живота, които се актуализират редовно

18

Комуникация и финансова грамотност: решения за България

Като се вземат предвид местните условия и предизвикателствата пред пенсионното планиране, свързани с характеристиките на пенсионната система и финансовата среда:

да се повиши общата финансова грамотност чрез прилагане на национална стратегия за финансово ограмотяване

да се предоставя ясна, съпоставима, всеобхватна информация, допълнена от калкулатори/ симулатори

да се предоставя не само информация, но и обучения за повишаване уменията за взимане на адекватни информирани решения

да се предоставят безпристрастни съвети относно източниците на пенсионно осигуряване, особено когато системата е прекалено сложна

19

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Материали на ОИСР за пенсионното осигуряване

www.oecd.org/insurance/private-pensions

